

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI PERFORMANSI ÖZ-YETERLİK İNANÇLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ (KLASİK GİTAR ÖRNEĞİ)*

INVESTIGATION OF MUSICAL TEACHING STUDENTS' INSTRUMENT PERFORMANCE SELF-EFFICACY BELIEFS FROM THE POINT OF SEVERAL VARIABLES (CLASSICAL GUITAR EXAMPLE)

Özcan AK¹, A. Aylin CAN², Muhittin ÖZDEMİR³

ÖZ: Bu çalışmada, müzik öğretmenliği bireysel çalgı eğitimi dersi kapsamında gerçekleştirilen klasik gitar eğitiminde, öğrencilerin klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları cinsiyet, mezun oldukları lise türü, öğrenim gördükleri üniversite, devam etmekte oldukları sınıf, klasik gitara başlama yaşları ve günlük klasik gitar çalışma süresi değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017- 2018 eğitim-öğretim yılında, Marmara Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Harran Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı lisans programlarında öğrenim gören birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf klasik gitar öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 80 klasik gitar öğrencisi katılmıştır. Araştırma, öğrencilerin öz-yeterlik inanç durumlarının ortaya konması amacıyla tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Araştırmada, klasik gitar öğrencilerinin demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ile birlikte, klasik gitar performansı öz-yeterlik inanç düzeylerini saptamak için Girgin (2015) tarafından geliştirilen Çalgı Performansı Öz-yeterlik İnancı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre, klasik gitar öğrencilerin klasik gitar performansı öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim gördükleri üniversite, devam etmekte oldukları sınıf, klasik gitara başlama yaşı ve günlük klasik gitar çalışma süresi değişkenlerine göre anlamlı düzeyde fark olduğu, mezun oldukları lise türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Müzik Öğretmenliği, Bireysel Çalgı, Klasik Gitar, Performans, Öz-yeterlik.

ABSTRACT: In this research of classical guitar education within the scope of individual instrument training course, classical guitar performance of students have been studied in terms of variables that include self-sufficiency beliefs, gender, the type of high school they graduated from, the university where they study, class they are attending, age that they started playing classic guitar and daily classical guitar practice time. The study group of this research consists of 2017-2018 academic year's first, second, third and fourth grade classical guitar students in the undergraduate programs of the Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, Department of Music Teaching, from the universities of Marmara University, Ondokuz Mayıs University, Karadeniz Teknik University, Balıkesir University, Abant İzzet Baysal University and Harran University. A total of 80 students participated in the research. The research is a descriptive study in which the survey model was used in order to reveal students' self-efficacy beliefs. In research, with the Personal Information Form that developed by researcher for the purpose of determining the demographic characteristics of classical guitar students, the Self-Efficacy Scale of Musical Instrument Performance developed by Girgin (2015) was used to determine classical guitar performance self-efficacy belief levels. According to the data obtained as a result of the research, there is a significant difference in classical guitar students' classical guitar performance self-efficacy beliefs according to the variables of gender, the university where they study, class they are attending, age that they started playing classic guitar and daily classical guitar practice time, on the other hand it was concluded that there was no statistically significant difference due to the variable of the type of high school they graduated from.

Keywords: Musical Teaching, Individual Instrument, Classical Guitar, Performance, Self-Efficacy

Bu makaleye atf vermek için:

Ak, Ö., Can A. A. ve Özdemir, M. (2022). Müzik öğretmenliği öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (klasik gitar örneği), *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), ss. 72-91

Cite this article as:

Ak, Ö., Can A. A. & Özdemir, M. (2022). Investigation of musical teaching students' instrument performance self-efficacy beliefs from the point of several variables (classical guitar example), *Trakya Journal of Education*, 12(1), pp. 72-91

* Bu çalışma 02.07.2018 tarihinde tamamlanan yüksek lisans tezi esas alınarak hazırlanmıştır.

¹ Müzik Öğretmeni, İnönü Ortaokulu, Bağcılar-İstanbul/Türkiye, e-mail: ozcanakk@gmail.com, ORCID 0000-0003-2247-7881

² Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul/Türkiye, e-mail: acan@marmara.edu.tr, ORCID 0000-0001-9332-0385

³ Dr. Öğr. Ü., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı, Tekirdağ/Türkiye, e-mail: muhittinozdemir@nku.edu.tr, ORCID 0000-0001-7438-2636

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Self-efficacy belief of the individual and the level of this belief creates an intuitive situation in which the individual determines what he/she can and can't do. Pajares (1996) remarks that the development and usage of self-efficacy belief based on an intuitive process, an individual's interpretation of the outcome of a job, thereafter used in the information and development of his/her belief in his/her abilities to perform a similar job. The intuitive process in point becomes more understandable and measurable especially in performance-based works such as playing an instrument. Therefore, the fact of taking the self-efficacy belief which underlies performance success and a high level of self-efficacy belief bring along top performance success, explain the reasons why the performance success of students with the same knowledge and skill levels differ.

Bandura (1977) states that, before performing a behaviour, individuals have optimistic or pessimistic thoughts about the behaviour depending on their self-efficacy level; this also affects their preparation for the behaviour. The low or high self-efficacy belief of the individual directly affects the performance. Bandura (1993) also states that the individuals who have insufficient self-efficacy belief do not give themselves completely on the process of education, they have less willingness to learn, do not want to face with the difficulties and do not make enough effort to overcome this situation. Schunk (1995) marks that the individuals with high self-efficacy belief make more effort and work longer in achieving a job than the ones who have insufficient self-efficacy belief.

In order to achieve expertise in a specific field, it is accepted that doing long-term studies, being self-disciplined and making effort become compulsory especially in music education and as a part of this, playing an instrument. Instrument training is a process that aiming for not only gaining students knowledge, skills and musical values related to playing an instrument, but also gaining students a sense of competence by the help of performance-based activities like concerts, audition. In this whole process, the individual's self-efficacy belief is extremely effective in playing an instrument 'well', thanks to the discipline and effort it provides. Classical guitar education constitutes one dimension of the individual instrument training course, which is under the field of music teaching and is included in the field education courses.

A successful performance on classical guitar can only be achieved after a planned, regular and patient study. Therefore, the working process is shaped positively through the effect of high level of self-efficacy belief. Increasing performance success is also about questioning the student's self-efficacy beliefs, as well as identifying the right studies that will carry the student's level one step further at a time, by the expert educators in the field.

In this research conducted in this direction, in the classical guitar training, which was carried out within the scope of music teaching individual instrument training course, the examination of students' classical guitar performance self-efficacy beliefs in terms of various variables (*gender, high school they graduated from, university they studied, class they are currently attending, age of starting classical guitar and classical guitar study periods*) was considered as a problem situation, it was aimed to determine how these variables affect their self-efficacy beliefs and in order to contribute to classical guitar education, the following answers were sought for questions;

1. Is there a significant difference between the classical guitar performance self-efficacy beliefs of the students according to their gender?
2. Is there a significant difference between the classical guitar performance self-efficacy beliefs of the students according to the type of high school they graduated from?
3. Is there a significant difference between the classical guitar performance self-efficacy beliefs of the students according to the universities where they are studying?
4. Is there a significant difference between the classical guitar performance self-efficacy beliefs of the students according to the classes they are attending?
5. Is there a significant difference between the classical guitar performance self-efficacy beliefs of the students according to the ages that they started playing classic guitar?
6. Is there a significant difference between the classical guitar performance self-efficacy beliefs of the students according to daily classical guitar practice time?

Research Model

In the research, survey model was applied. 'Survey models are research approaches that aim to describe a past or present situation as it exists. The event, individual or object subject to the research is tried to be defined in its own conditions and as it is' (Karasar, 2009, p.7).

Study Group

The study group of this research ($N=80$) consists of 2017-2018 academic year's I, II., III. and IV. grade classical guitar students that were continuing his/her classical guitar raining in the undergraduate programs of the Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, Department of Music Teaching, from the universities of Marmara University, Ondokuz Mayıs University, Karadeniz Teknik University, Balıkesir University, Abant İzzet Baysal University and Harran University.

Data Collection Tools

In this research, 'Personal Information Form', in order to collect students' demographic information, and 'The Self-Efficacy Scale of Musical Instrument Performance', developed by Girgin (2015), in order to determine classical guitar performance self-efficacy belief levels, were used.

Data Analysis

The collected data were analysed with the SPSS 21 statistics program. At this stage firstly, frequency and percentage distributions were omitted to reveal the demographic characteristics of the people covered by the research and for the total scores of the scale x , ss , Sh_x values were located. Afterwards, difference tests were used to determine whether the participants' instrument performance self-efficacy beliefs differ according to the independent variables. In this frame, *non-parametric Kruskal Wallis-H test* for variables consisting of three or more categories, *non-parametric Mann Whitney U test* for those whose results are found to be significant in order to determine the sources of the differences, and again *non parametric Mann Whitney U test* for variables with 2 categories were used.

Results

According to the data obtained as a result of the research, there is a significant difference in classical guitar students' classical guitar performance self-efficacy beliefs according to the variables of gender, the university where they study, class they are attending, age that they started playing classic guitar and daily classical guitar practice time, on the other hand it was concluded that there was no statistically significant difference due to the variable of the type of high school they graduated from.

GİRİŞ

Uzmanlığın şart olduğu belirli bir alana yönelik, bireyin sahip olduğu bilgi ve becerileri yargılama biçimleri, diğer bir deyişle öz-yeterlik inançları, ilk kez Bandura (1977) tarafından tanımlanmıştır. Bandura (1986, s.319) öz-yeterlik inancını bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı şekilde yapma yeteneğine dair yargısı olarak tanımlamıştır. Öz-yeterlik kavramı ile ilgili başta psikoloji alanı olmak üzere, eğitim alanında da pek çok araştırma yapılmış, söz konusu araştırmalar çoğunlukla öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançlarının incelenmesine yönelik gerçekleştirilmiştir. (Bartel ve Cameron, 2002; McCormick ve McPherson, 2003; Ritchie ve Williamon, 2007; Zelenak, 2011; Yenice, 2012; Ekinci, 2013; Şeker; 2014; Tokinan, 2014; Yokuş, 2014; Yağcı ve Aksoy, 2015; Kaya, 2016; Coşkun, 2017).

Bireyin sahip olduğu öz-yeterlik inancı ve bu inancın seviyesi, bireyin neleri yapıp, neleri yapamayacağını belirlemesi konusunda sezgisel bir durum yaratır. Pajares (1996), öz-yeterlik inancının gelişimi ve kullanımının sezgisel bir sürece dayandığını, bireyin yaptığı bir işin sonucuna ilişkin yorumunu, sonrasında benzer bir işi gerçekleştirebilme konusunda sahip olduğu yeteneklerine olan inancının oluşumunda ve geliştirilmesinde kullandığını belirtmiştir. Özellikle bir enstrüman çalmak gibi performansa dayalı işlerde, söz konusu olan sezgisel süreç daha anlaşılır ve ölçülebilir bir hal alır. Dolayısıyla, performans başarısının temelinde öz-yeterlik inancının yer alması ve yüksek seviyede bir öz-yeterlik inancının, üst düzey performans başarısını da beraberinde getirmesi, aynı bilgi ve beceri düzeyine sahip öğrencilerin performans başarıları arasındaki farklılıklarının nedenini açıklamaktadır.

Bandura (1977) bireylerin bir davranışı gerçekleştirmeden önce, öz-yeterlik düzeylerine bağlı olarak, davranışla ilgili iyimser ya da kötümser düşüncelere sahip olduklarını; bunların da davranışa hazırlanmalarını etkilediği belirtmektedir. Bireyin sahip olduğu öz-yeterlik inancının düşük ya da yüksek olması yapılan işi doğrudan etkilemektedir. Bandura (1993), öz-yeterlik inancı yetersiz olan bireylerin, öğretim sürecine kendilerini tamamen vermediklerini, öğrenme isteklerinin az olduğunu, zorluklarla karşılaştıklarında yüzleşmek istemediklerini ve bu durumun üstesinden gelmek için yeterince çaba sarf etmediklerini belirtmiştir. Schunk (1995), öz-yeterlik inancı yüksek olan bireylerin ise bir işi başarmada öz-yeterlik algısı yetersiz olan kişilere göre daha fazla çaba gösterdiklerini ve daha uzun süre çalıştıklarını belirtmiştir.

Belirli bir alanda uzmanlığa kavuşmak için, uzun süreli çalışmalar yapmanın, disiplinli davranmanın ve çaba göstermenin gerekliliği, özellikle müzik eğitimi ve müzik eğitiminin bir parçası olan çalgı eğitiminde zorunlu sayılmaktadır. Çalgı eğitimi, öğrencilere bir çalgı çalmaya ilişkin bilgi, beceri ve müzikal değerlerin yanı sıra konser, dinleti gibi performansa dayalı etkinlikler sayesinde yeterli duygusunun da kazandırılmasının amaçlandığı bir süreçtir. İşte tüm bu süreçte bireyin öz-yeterlik inancı, sağladığı disiplin ve çaba sayesinde, bir çalgıyı “iyi” çalmasında son derece etkilidir.

Müzik öğretmenliği alan ve alan eğitimi dersleri kapsamında yer alan bireysel çalgı eğitimi dersinin bir boyutunu klasik gitar eğitimi oluşturur. Yokuş (2009, s.19), klasik gitar eğitimi, gitar ile ilgili bilgi, beceri ve teknikleri öğrenebilme ve geliştirebilme, çalgıyı etkin kullanabilme ve mesleki anlamda yetkinleşme becerilerini kapsayan bir eğitim süreci olarak tanımlamıştır. Bandura (1997) öz-yeterlik inancının, bir amaç için harcanan çaba, ortaya konan azim ve sabrı etkilediğini belirtmiştir. Elmas (1994), gitar çalmayı öğrenebilmek için her şeyden önce gitarı sevmenin ve öğrenmeye karşı istekli bir tavır sergilemenin önemli olduğunu, klasik gitar çalmayı öğrenmek için bireyin, sistemli ve planlı bir çalışma düzeni içerisinde kararlı ve sabırlı bir şekilde çalışmalarını gerçekleştirmesinin gerekli olduğunu ifade etmiştir. Klasik gitarda başarılı bir performans ancak planlı, düzenli ve sabırla yürütülen bir çalışma süreci sonunda gerçekleşir, dolayısıyla çalışma süreci, yüksek düzeyde öz-yeterlik inancının yarattığı etki sayesinde olumlu yönde şekillenir. Performans başarısının artırılması, alanında uzman eğitimcilerin öğrencinin seviyesini her seferinde bir adım daha ileriye taşıyacak doğru çalışmaları belirlemesi ile birlikte, öğrencinin öz-yeterlik inançlarının sorgulanması ile de ilgilidir.

Bu doğrultuda yapılan bu çalışmada, müzik öğretmenliği bireysel çalgı eğitimi dersi kapsamında gerçekleştirilen klasik gitar eğitiminde, öğrencilerin klasik gitar performansı öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler (*cinsiyet, mezun oldukları lise, öğrenim gördükleri üniversite, devam etmekte oldukları sınıf, klasik gitara başlama yaşı ve klasik gitar çalışma süreleri*) açısından incelenmesi problem durumu olarak ele alınmış, söz konusu değişkenlerin öz-yeterlik inançlarını ne düzeyde etkilediğinin belirlenmesi hedeflenmiş ve klasik gitar eğitimine katkı sağlamak amacıyla şu sorulara cevap aranmıştır;

1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?
2. Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?
3. Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelere göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Öğrencilerin devam etmekte oldukları sınıfa göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?
5. Öğrencilerin klasik gitara başlama yaşlarına göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?
6. Öğrencilerin günlük klasik gitar çalışma sürelerine göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesi açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, tarama modeli uygulanmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2009, s.7).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu ($N=80$) 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Harran Üniversitesi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi ve Balıkesir Üniversitesi'nin Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında bireysel çalgı eğitimi dersi kapsamında klasik gitar eğitimine devam eden I. II. III. ve IV. sınıf klasik gitar öğrencileri oluşturmaktadır.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerine ait demografik verilerin frekans ve yüzde dağılımları aşağıdaki tablolarda sırasıyla verilmiştir.

Tablo 1.

Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	27	33,8
Erkek	53	66,3
Toplam	80	100,0

Tablo 2.

Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımı

Lise Türü	<i>f</i>	%
Güzel Sanatlar Lisesi	44	55,0
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	4	5,0
Genel Lise	23	28,8
Diğer Lise Türleri	9	11,3
Toplam	80	100,0

Tablo 3.

Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Üniversiteye Göre Dağılımı

Üniversite	<i>f</i>	%
Marmara Üniversitesi (Ü1)	13	16,3
Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Ü2)	9	11,3
Karadeniz Teknik Üniversitesi (Ü3)	14	17,5
Balıkesir Üniversitesi (Ü4)	14	17,5
Abant İzzet Baysal Üniversitesi (Ü5)	10	12,5
Harran Üniversitesi (Ü6)	20	25,0
Toplam	80	100,0

Tablo 4.

Öğrencilerin Devam Etmekte Oldukları Sınıfa Göre Dağılımı

Sınıf	<i>f</i>	%
1. Sınıf	19	23,8
2. Sınıf	22	27,5
3. Sınıf	15	18,8
4. Sınıf	24	30,0
Toplam	80	100,0

Tablo 5.

Öğrencilerin Klasik Gitara Başlama Yaşına Göre Dağılımı

Başlama Yaşı	<i>f</i>	%
14-16 Yaş Arası	39	48,8
17-19 Yaş Arası	22	27,5
20 Yaş ve Sonrası	19	23,8
Toplam	80	100,0

Tablo 6.

Öğrencilerin Günlük Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı

Çalışma Süresi	<i>f</i>	%
1 Saatten Az	15	18,8
1 Saat	36	45,0
2 Saat	16	20,0
2 Saatten Fazla	13	16,3
Toplam	80	100,0

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, öğrencilerin demografik bilgilerine ulaşmak amacıyla “Kişisel Bilgi Formu”, klasik gitar performans başarısı öz-yeterlik inancını ölçmeye yönelik Girgin (2015) tarafından geliştirilen “Çalgı Performansı Öz-yeterlik İnancı Ölçeği” uygulanmıştır.

Verilerin Çözülmesi

Elde edilen veriler, SPSS 21 istatistik programı ile çözümlenmiştir. Bu aşamada öncelikle, araştırma kapsamındaki kişilerin demografik özelliklerini ortaya koymak için frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış ve ölçeğin toplam puanları için, \bar{x} , ss , Sh_x değerleri saptanmıştır. Sonrasında katılımcıların çalgı performansı öz-yeterlik inançlarının bağımsız değişkenlere göre değişip değişmediğini belirlemek için fark testleri kullanılmıştır. Bu çerçevede; üç ve daha fazla kategoriden oluşan değişkenler için *non-parametrik Kruskal Wallis-H testi*, sonucu anlamlı bulunan farklılıklarda, farklılıkların kaynaklarını belirlemek üzere *non parametrik Mann Whitney U testi* ve 2 kategorili değişkenler için ise yine *non parametrik Mann Whitney U testi* kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, ölçekten elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu çerçevede öncelikle ölçeğin toplam ve her bir alt boyutuna (*kendini yeterli görme, kendini yetersiz görme ve psikolojik göstergeler*) dair elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri gösterilmiştir. Daha sonra ölçeğin toplam ve her bir alt boyut puan ortalamalarının bağımsız değişkenlerine göre (*cinsiyet, klasik gitara başlama yaşı, mezun olunan lise türü, devam etmekte olunan sınıf, günlük klasik gitar çalışma süresi ve öğrenim görülmekte olan üniversite*) değişip değişmediğini tespit etmek için yapılan istatistiksel analiz bulgularına yer verilmiştir

Tablo 7.

Çalgı Performansı Öz-yeterlik İnancı Ölçeği Toplam ve Alt Boyutlarına Ait Örneklem Sayısı, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Çalgı Performansı Öz-yeterlik İnancı Ölçeği	N	\bar{x}	SS	Sh_x
Kendini Yeterli Görme	80	2,86	0,74	0,08
Kendini Yetersiz Görme	80	2,55	0,89	0,09
Psikolojik Göstergeler	80	2,89	0,80	0,09
Toplam	80	3,07	0,07	0,68

Çalgı Performansı Öz-yeterlik İnancı Ölçeği alt boyutlarından elde edilen puanlara ilişkin veri sayısı (N), aritmetik ortalama (\bar{x}), standart sapma (ss) ve ortalamanın standart hata değerleri (Sh_x) sunulmuştur. Bu noktada, öncelikle her bir alt boyutu oluşturan maddeler toplanarak madde sayısına bölünmüş ve alt boyut ortalama puanları elde edilmiştir. Daha sonra kendini yetersiz görme ve psikolojik göstergeler alt boyut maddeleri ters çevrilerek kendini yeterli görme alt boyutundaki maddelerle toplanmış ve elde edilen değer toplam seçenek sayısına bölünmüştür. Böylece ölçeğin toplam ortalama puanı hesaplanmıştır. Bu işlemin yapılmış olmasıyla, ölçekten alınacak yüksek puanlar yüksek (*olumlu*) öz-yeterlik inancını ortaya koyar hale getirilmiştir.

1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?

Tablo 8.

Örneklem Grubunun Öz-yeterlik İnancı Ölçeği Puanlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Cinsiyetlerine Göre Değişip Değişmediğini Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney “U” Sonuçları

Cinsiyet	N	\sum_{sira}	\bar{x}_{sira}	U	Z	P	
Kendini Yeterli Görme	Kadın	27	32,13	867,50	489,500	-2,304	,021
	Erkek	53	44,76	2372,50			
	Toplam	80					
Kendini Yetersiz Görme	Kadın	27	46,26	1249,00	560,000	-1,588	,112
	Erkek	53	37,57	1991,00			
	Toplam	80					
	Kadın	27	46,17	1246,50	562,500	-1,563	,118
	Erkek	53	37,61	1993,50			

<i>Psikolojik Göstergeler</i>	Toplam	80					
	Kadın	27	32,22	870,00			
	Erkek	53	44,72	2370,00	492,000	-2,275	,023
<i>Toplam</i>	Toplam	80					

“Kadın” ve “erkek” değişkenlerine göre, öğrencilerin öz yeterlik inancı ölçeği puan ortalamalarının (*tüm alt boyutlarıyla beraber*) değişip değişmediğini görmek için yapılan Mann Whitney “U” (*Benferonni Düzeltmeli*) sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin “kendini yeterli görme” alt boyut puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür ($Z=-2,304$; $P<,050$). Elde edilen bu fark erkek öğrenciler lehine gerçekleşmiştir. Yani erkek öğrencilerin çalgı performansı konusundaki öz yeterlik inancı kendini yeterli görme özellikleri kadınlarınkinden daha yüksektir. Ayrıca ilgili tablo incelendiğinde; öğrencilerin toplam çalgı performansı öz yeterlik inancı puan ortalamalarının da cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür ($Z=-2,275$; $P<,050$). Toplam puan ortalamaları için elde edilen bu fark da erkek öğrenciler lehine gerçekleşmiştir. Diğer bir ifadeyle erkek öğrencilerin toplam çalgı performansı öz yeterlik inançları kadınlarınkinden daha yüksektir. Aynı tablo incelendiğinde araştırma kapsamındaki öğrencilerin, ölçeğin “kendini yetersiz görme” ve “psikolojik göstergeler” alt boyut puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre değişmediği bulguna ulaşılmıştır ($P>,050$).

2. Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?

Tablo 9.

Öz-yeterlik İnancı Ölçeği (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Puanlarının, Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Lise Türü	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Kendini Yeterli Görme	And. G.S ve Spor	44	42,77	1,436	3	,697
	Mesleki ve Tek.	4	44,88			
	Genel Lise	23	36,15			
	Diğer	9	38,56			
	Toplam	80				
Kendini Yetersiz Görme	And. G.S ve Spor	44	39,39	1,247	3	,742
	Mesleki ve Tek.	4	51,25			
	Genel Lise	23	42,04			
	Diğer	9	37,22			
	Toplam	80				
Psikolojik Göstergeler	And. G.S ve Spor	44	37,94	3,759	3	,289
	Mesleki ve Tek.	4	58,25			
	Genel Lise	23	44,04			
	Diğer	9	36,06			
	Toplam	80				
Toplam	And. G.S ve Spor	44	42,77	1,108	3	,775
	Mesleki ve Tek.	4	36,75			
	Genel Lise	23	36,80			
	Diğer	9	40,50			
	Toplam	80				

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı ölçeği (*toplam ve tüm alt boyutlarıyla*) puan ortalamalarının, mezun olunan lise türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığı belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($P>,05$). Bu bulguya göre öğrencilerin çalgı performansı öz yeterlik inancı düzeyleri mezun oldukları lise türüne göre değişmemektedir.

3. Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelere göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 10.

Öz-yeterlik İnancı Ölçeği (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Puanlarının, Öğrenim Görülen Üniversite Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Fakülte	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	P
Kendini Yeterli Görme	Ü1	13	51,42	8,380	5	,137
	Ü2	9	40,89			
	Ü3	14	44,57			
	Ü4	14	39,50			
	Ü5	10	44,30			
	Ü6	20	29,18			
	Toplam	80				
Kendini Yetersiz Görme	Ü1	13	34,77	12,205	5	,032
	Ü2	9	37,72			
	Ü3	14	35,36			
	Ü4	14	35,89			
	Ü5	10	33,05			
	Ü6	20	56,03			
	Toplam	80				
Psikolojik Göstergeler	Ü1	13	35,23	8,139	5	,149
	Ü2	9	31,28			
	Ü3	14	35,00			
	Ü4	14	44,89			
	Ü5	10	35,70			
	Ü6	20	51,25			
	Toplam	80				
Toplam	Ü1	13	50,08	10,877	5	,054
	Ü2	9	45,89			
	Ü3	14	43,86			
	Ü4	14	40,07			
	Ü5	10	46,85			
	Ü6	20	26,63			
	Toplam	80				

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı puan ortalamalarının, öğrenim görülen üniversite değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığı belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre, “kendini yetersiz görme” alt boyut puan ortalamalarının öğrenim görülen üniversiteye göre anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür ($P < ,050$). Bu farkın kaynağını görmek için yapılan tamamlayıcı Mann Whitney “U” (*Benferonni Düzeltmeli*) sonuçlarına bakıldığında farkların; Ü1’de öğrenim görenler ile Ü6’da öğrenim görenler arasında Ü1’de öğrenim görenler lehine ($Z = -2,511$; $U = 153,000$), Ü2’de öğrenim görenler ile Ü6’da öğrenim görenler arasında Ü2’de öğrenim görenler lehine ($Z = -2,523$; $U = 163,000$), Ü3’te öğrenim görenler ile Ü6’da öğrenim görenler arasında Ü3’te öğrenim görenler lehine ($Z = -2,545$; $U = 172,500$), Ü4’te öğrenim görenler ile Ü6’da öğrenim görenler arasında Ü4’te öğrenim görenler lehine ($Z = -2,653$; $U = 169,500$) ve Ü5’te öğrenim görenler ile Ü6’da öğrenim görenler arasında Ü5’te öğrenim görenler lehine ($Z = -2,672$; $U = 39,500$) olduğu belirlenmiştir. Tüm bu bulgulara göre Ü6’da öğrenim görenlerin kendini yetersiz görme puanları diğer üniversitelerde öğrenim görenlerden daha yüksektir.

Yapılan analizlere göre öğrencilerin çalgı performansı öz yeterlik inancı toplam ve “kendini yeterli görme” ile “psikolojik belirtiler” alt boyut puan ortalamalarının öğrenim görülen üniversite değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($P > ,05$).

4. Öğrencilerin devam etmekte oldukları sınıfa göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?

Tablo 11.

Öz-yeterlik İnancı Ölçeği (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Puanlarının, Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Sınıf	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Kendini Yeterli Görme	1. Sınıf	19	39,16	,248	3	,969
	2. Sınıf	22	39,73			
	3. Sınıf	15	42,87			
	4. Sınıf	24	40,79			
	Toplam	80				
Kendini Yetersiz Görme	1. Sınıf	19	43,97	1,846	3	,605
	2. Sınıf	22	34,95			
	3. Sınıf	15	42,27			
	4. Sınıf	24	41,73			
	Toplam	80				
Psikolojik Göstergeler	1. Sınıf	19	46,97	8,349	3	,039
	2. Sınıf	22	28,50			
	3. Sınıf	15	44,23			
	4. Sınıf	24	44,04			
	Toplam	80				
Toplam	1. Sınıf	19	36,03	1,716	3	,633
	2. Sınıf	22	45,23			
	3. Sınıf	15	41,37			
	4. Sınıf	24	39,17			
	Toplam	80				

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı puan ortalamalarının, sınıf değişkenine göre farklılaşım farklılaşmadığı belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre, “psikolojik belirtiler” alt boyut puan ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür ($P < ,050$). Bu farkın kaynağını görmek için yapılan tamamlayıcı Mann Whitney “U” (*Benferonni Düzeltmeli*) sonuçları incelendiğinde farkların; 1. sınıflar ile 2. sınıflar arasında 1. sınıflar lehine ($Z = -2,607$; $U = 110,000$) olduğu saptanmıştır. Bu bulguya göre 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin “psikolojik göstergeler” alt boyut puanları 2. sınıfta öğrenim gören öğrencilerinkinden anlamlı düzeyde daha yüksektir. Başka bir ifadeyle 1. sınıf öğrencileri daha fazla olumsuz psikolojik göstergelere sahiptir. Mann Whitney “U” (*Benferonni Düzeltmeli*) sonuçlarına göre bu alt boyut için diğer sınıf kategorileri arasındaki farklar anlamlı değildir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı ölçeği toplam ve kendini yeterli görme ile kendini yetersiz görme alt boyut puan ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşım farklılaşmadığı belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($P > ,05$).

5. Öğrencilerin klasik gitara başlama yaşlarına göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?

Tablo 12.

Öz-yeterlik İnancı Ölçeği (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Puanlarının, Klasik Gitara Başlama Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Başlama yaşı	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Kendini Yeterli Görme	14-16 yaş	39	44,01	8,396	2	,015
	17-19 yaş	22	28,48			
	20 yaş ve üstü	19	47,21			
	Toplam	80				
Kendini Yetersiz Görme	14-16 yaş	39	34,76	5,206	2	,074
	17-19 yaş	22	48,39			
	20 yaş ve üstü	19	43,16			

	Toplam	80				
Psikolojik Göstergeler	14-16 yaş	39	39,12	,677	2	,713
	17-19 yaş	22	43,95			
	20 yaş ve üstü	19	39,34			
	Toplam	80				
Toplam	14-16 yaş	39	45,04	6,890	2	,032
	17-19 yaş	22	29,45			
	20 yaş ve üstü	19	43,97			
	Toplam	80				

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz yeterlik inancı puan ortalamalarının, klasik gitara başlama yaşı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre, “kendini yeterli görme” alt boyut puan ortalamalarının gitara başlama yaşına göre anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür ($P < ,050$). Bu farkın kaynağını görmek için yapılan tamamlayıcı Mann Whitney “U” (Benferonni Düzeltmeli) sonuçlarına bakıldığında farkların; gitara 14-16 yaş arasında başlayanlar ile 17-19 yaş arasında başlayanlar arasında 14-16 yaş arasında başlayanlar lehine ($Z = -2,499$; $U = 263,000$) ve gitara 20 yaş ve sonrasında başlayanlar ile 17-19 yaş arasında başlayanlar arasında 20 yaş ve sonrasında başlayanlar lehine ($Z = -2,581$; $U = 110,500$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre klasik gitara 17-19 yaş arasında başlayanların kendini yeterli görme puanları hem 14-16 yaş arasında hem de 20 yaş ve sonrasında gitara başlayanlardan daha düşüktür.

Aynı tablo incelendiğinde öğrencilerin toplam çalgı performansı öz yeterlik inancı puan ortalamalarının da klasik gitara başlama yaşına göre anlamlı düzeyde değiştiği saptanmıştır ($P < ,050$). Yine bu farkın kaynağını görmek için yapılan tamamlayıcı Mann Whitney “U” (Benferonni Düzeltmeli) sonuçlarına bakıldığında farkların; gitara 14-16 yaş arasında başlayanlar ile 17-19 yaş arasında başlayanlar arasında 14-16 yaş arasında başlayanlar lehine ($Z = -2,442$; $U = 266,500$) ve gitara 20 yaş ve sonrasında başlayanlar ile 17-19 yaş arasında başlayanlar arasında 20 yaş ve sonrasında başlayanlar lehine ($Z = -2,107$; $U = 128,500$) olduğu görülmüştür. Bu bulgulara göre klasik gitara 17-19 yaş arasında başlayanların toplam çalgı performansı öz yeterlik inançları hem 14-16 yaş arasında hem de 20 yaş ve sonrasında gitara başlayanlardan daha düşüktür.

Yapılan analizlere göre öğrencilerin “kendini yetersiz görme” ve “psikolojik belirtiler” alt boyut puan ortalamalarının klasik gitara başlama yaşına göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($P > ,05$).

6. Öğrencilerin günlük klasik gitar çalışma sürelerine göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?

Tablo 13.

Öz-yeterlik İnancı Ölçeği (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Puanlarının, Günlük Klasik Gitar Çalışma Süresi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığı Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Çalışma Süresi	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Kendini Yeterli Görme	1 Saatten Az	15	38,27	15,921	3	,001
	1 Saat	36	31,65			
	2 Saat	16	46,38			
	2 Saatten Fazla	13	60,35			
	Toplam	80				
Kendini Yetersiz Görme	1 Saatten Az	15	41,53	9,121	3	,028
	1 Saat	36	47,51			
	2 Saat	16	35,44			
	2 Saatten Fazla	13	26,12			
	Toplam	80				
Psikolojik Göstergeler	1 Saatten Az	15	38,83	6,314	3	,097
	1 Saat	36	47,29			
	2 Saat	16	33,69			
	2 Saatten Fazla	13	32,00			
	Toplam	80				
Toplam	1 Saatten Az	15	39,90	15,838	3	,001
	1 Saat	36	30,89			
	2 Saat	16	47,81			
	2 Saatten Fazla	13	58,81			
	Toplam	80				

Toplam	80
--------	----

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı puan ortalamalarının, günlük gitar çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre, “kendini yeterli görme” alt boyut puan ortalamalarının günlük gitar çalışma süresine göre anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür ($P < ,050$). Bu farkın kaynağını görmek için yapılan tamamlayıcı Mann Whitney “U” (*Benferonni Düzeltmeli*) sonuçlarına bakıldığında farkların; günlük 1 saat gitar çalışanlar ile günlük 2 saat çalışanlar arasında 2 saat çalışanlar lehine ($Z = -2,208$; $U = 177,000$) ve günlük 1 saat çalışanlar ile günlük 2 saatten fazla çalışanlar arasında 2 saatten fazla çalışanlar lehine ($Z = -3,631$; $U = 740,000$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre günlük 1 saat gitar çalışanların kendini yeterli görme puanları hem 2 saat hem de 2 saatten fazla çalışanlardan daha düşüktür.

Aynı analizler ele alındığında; öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı puan ortalamalarının, günlük gitar çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre, “kendini yetersiz görme” alt boyut puan ortalamalarının da günlük gitar çalışma süresine göre anlamlı düzeyde değiştiği belirlenmiştir ($P < ,050$). Bu farkın kaynağını belirlemek için yapılan tamamlayıcı Mann Whitney “U” (*Benferonni Düzeltmeli*) sonuçları incelendiğinde farkların; günlük 1 saat çalışanlar ile günlük 2 saatten fazla çalışanlar arasında 2 saatten fazla çalışanlar lehine ($Z = -2,775$; $U = 112,000$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre günlük 1 saat gitar çalışanların kendini yetersiz görme puanları 2 saatten fazla çalışanlardan daha yüksektir.

Diğer yandan analizler ele alındığında; öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı toplam puan ortalamalarının, günlük gitar çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre, anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($P < ,050$). Bu farkın kaynağını belirlemek için yapılan tamamlayıcı Mann Whitney “U” (*Benferonni Düzeltmeli*) sonuçları incelendiğinde farkların; günlük 1 saat çalışanlar ile günlük 2 saat çalışanlar arasında 2 saat çalışanlar lehine ($Z = -2,480$; $U = 829,000$), günlük 1 saatten az çalışanlar ile günlük 2 saatten fazla çalışanlar arasında 2 saatten fazla çalışanlar lehine ($Z = -2,352$; $U = 166,500$) ve günlük 1 saat çalışanlar ile günlük 2 saatten fazla çalışanlar arasında 2 saatten fazla çalışanlar lehine ($Z = -3,467$; $U = 747,000$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre günlük 2 saatten fazla gitar çalışanların toplam performans öz yeterlik puanları hem 1 saatten az hem de 1 saat çalışanlardan daha yüksektir.

Yapılan analizlere göre öğrencilerin “psikolojik belirtiler” alt boyut puan ortalamalarının günlük gitar çalma süresi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($P > ,05$).

Çalgı Performansı Öz-yeterlik İnancı Ölçeğinin Toplam ve Tüm Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Tablo 14.

Çalgı Performansı Öz-yeterlik İnancı Ölçeği Toplam ve Tüm Alt Boyut Puanlarının Arasındaki İlişkiler

Çalgı Performansı Öz-yeterlik İnancı Ölçeği Alt Boyutları	Toplam	Kendini Yeterli Görme	Kendini Yetersiz Görme	Psikolojik Göstergeler
Toplam	r	,903**	-,889**	-,761**
	p	,000	,000	,000
	N	80	80	80
Kendini Yeterli Görme	r		-,687**	-,471**
	p		,000	,000
	N		80	80
Kendini yetersiz Görme	r			,657**
	p			,000
	N			80
Psikolojik Göstergeler	r			
	p			
	N			

Tablo 14’de görüldüğü üzere, çalgı performansı öz-yeterlik inancı ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test etmek için yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi sonucunda ölçeğin toplam puanları ile kendini yeterli görme puanları arasında pozitif yönde anlamlı, toplam puanlar ile kendini yetersiz görme ve psikolojik göstergeler alt boyut puanları arasında ise negatif yönde güçlü anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür ($p<,001$). Diğer yandan alt boyutlar arasındaki ilişkiler ele alındığında; kendini yeterli görme alt boyut puanları ile kendini yetersiz görme ve psikolojik göstergeler alt boyut puanları arasında negatif yönde güçlü anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir ($p<,001$). Son olarak; katılımcıların kendini yetersiz görme alt boyut puanları ile psikolojik göstergeler alt boyut puanları arasında ise pozitif yönde güçlü anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır ($p<,001$). Tüm bu bulgulara göre, öğrencilerin çalgı performanslarına dair algıları kendini yeterli görme yönünde artıkça kendini yetersiz görme ve psikolojik göstergelere dair puanları azalmaktadır.

Tablo 15.

Öğrencilerin Kendini Yeterli Görme Alt Boyutunu Oluşturan Maddelere Verdikleri Cevapların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı

Kendini Yeterli Görme Alt Boyut Maddeleri		\bar{x}	SS
2.	Çalgı performansındaki başarımdan dolayı bir etkinlik düzenleneceği zaman etkinlikte yer alacak kişiler arasında çevremdekilerin aklına gelen ilk isimlerden biriyimdir.	2,88	,96
6.	Çalgı performansımın mesleki yaşamımda etkili olarak kullanabileceğim düzeyde olduğunu düşünüyorum.	3,38	1,16
8.	Çalgı performansı konusunda özel bir yeteneğim olduğunu düşünüyorum.	3,28	1,03
9.	Çalgı performansı konusunda çevremdeki pek çok kişiden iyiyim.	2,88	,92
11.	Çalgı performansımın akademik kariyer yapabilecek düzeyde olduğunu düşünüyorum.	2,67	1,12
16.	Çalgı performansımın yarışmalara katılabilecek düzeyde olduğunu düşünürüm.	2,48	1,06
17.	Çalgı performansındaki başarımdan dolayı çevremdekilerin benden beklentisi çoktur.	2,95	,99
18.	Çalgı performansı konusunda bölümdeki en başarılı öğrencilerden biri olduğumu düşünüyorum.	2,47	1,06
19.	Arkadaşlarım için zor olan eserleri çalmak benim için çok kolaydır.	2,81	,96
20.	Çalgı performansı sergileyeceğim bir etkinlik düzenlemek benim için çok kolay bir iştir.	2,76	,99

Tablo 15’de de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı ölçeği “kendini yeterli görme” alt boyut maddelerine verdikleri yanıtlara dair aritmetik ortalamalar ele alındığında, bu alt boyuta dair en düşük ortalamanın “Çalgı performansı konusunda bölümdeki en başarılı öğrencilerden biri olduğumu düşünüyorum”, en yüksek ortalamanın ise “Çalgı performansımın mesleki yaşamımda etkili olarak kullanabileceğim düzeyde olduğunu düşünüyorum” maddesine ait olduğu görülmektedir.

Tablo 16.

Öğrencilerin Kendini Yetersiz Görme Alt Boyutunu Oluşturan Maddelere Verdikleri Cevapların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı

Kendini Yetersiz Görme Alt Boyut Maddeleri		\bar{x}	SS
1.	Çalgı performansım konusunda yeterli olmadığını düşünürüm.	2,88	1,19
3.	Çalgı performansımı sergileyeceğim etkinliklerde kendimi yeterli hissetmediğim için kolay eserleri çalmayı tercih ederim.	3,20	1,19
4.	Çalgı performansımı çevremdekiler dinlemek istediğinde kendimi yeterli hissetmediğim için genellikle performansımı sergilemek istemem.	3,32	1,26
13.	Çalgı performansı konusunda başarılı olmanın benim için imkansız olduğunu düşünüyorum.	4,22	,98
15.	Çalgı performansı konusunda arkadaşlarım kadar başarılı değilim.	3,61	1,11

Tablo 16 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı ölçeği “kendini yetersiz görme” alt boyut maddelerine verdikleri yanıtlara dair aritmetik ortalamalara bakıldığında, bu alt boyuta dair en düşük ortalamanın (en iyimser maddenin) “Çalgı performansım konusunda yeterli olmadığını düşünürüm”, en yüksek ortalamanın ise (en kötümser maddenin) „Çalgı performansı konusunda başarılı olmanın benim için imkansız olduğunu düşünüyorum“ maddeleri oldukları göze çarpmaktadır.

Tablo 17.

Öğrencilerin Psikolojik Göstergeler Alt Boyutunu Oluşturan Maddelere Verdikleri Cevapların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Dağılımı

	Psikolojik Göstergeler	\bar{X}	SS
5.	Çalgı performansım sırasında küçük hatalar yapmaktan korkarım.	2,86	1,35
7.	Kendi çalgı performansımı benimle aynı yeteneğe sahip olan kişilerle karşılaştırırım.	2,88	1,21
10.	Çalgı performansım konusunda olumsuz bir durumla karşılaşsam hemen yılgınlığa düşerim.	3,57	1,15
12.	Çalgı performansımı sergileyeceğim etkinliklerden önce sinirli ve gergin olurum.	3,30	1,09
14.	Çalgı performansım sırasında başarısız olacağımı düşündüğüm için çok heyecanlanıyorum.	2,91	1,18

Tablo 17 ele alındığında, araştırmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı ölçeği “psikolojik göstergeler” alt boyut maddelerine verdikleri yanıtlara dair aritmetik ortalamalara bakıldığında, bu alt boyuta dair en düşük ortalamanın (*en iyimser maddenin*) “Çalgı performansım sırasında küçük hatalar yapmaktan korkarım, en yüksek ortalamanın ise (*en kötümser maddenin*) Çalgı performansım konusunda olumsuz bir durumla karşılaşsam hemen yılgınlığa düşerim” maddeleri oldukları göze çarpmaktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?

Araştırmaya katılan kişilerin çalgı performansı öz-yeterlik inançlarının cinsiyetlerine göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonuçlarına göre;

- Öğrencilerin öz-yeterlik inancı “kendini yeterli görme” alt boyut puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür.

- Elde edilen bu fark erkek öğrenciler lehine gerçekleşmiştir. Başka bir deyişle, erkek öğrencilerin çalgı performansı konusundaki öz-yeterlik inancı, kendini yeterli görme özellikleri kadınlarınkinden daha yüksek olarak bulunmuştur.

- Ayrıca sonuçlara bakıldığında, öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı toplam puan ortalamalarının da cinsiyetlerine göre erkeklerin lehine anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür. Diğer bir ifadeyle erkek öğrencilerin toplam çalgı performansı öz-yeterlik inançları kadınlarınkinden daha yüksektir.

- Aynı tablo incelendiğinde araştırma kapsamındaki öğrencilerin, ölçeğin “kendini yetersiz görme” ve “psikolojik göstergeler” alt boyut puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre değişmediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Günümüzde kültür düzeyi yüksek ve sanat eğitimlerine bakış açısı pozitif ailelerin varlığı gün geçtikçe artmaktadır. Sanat eğitimleri konusunda, ailenin kültür düzeyi, sanata bakış açısı ve refah seviyesi göz ardı edilemeyecek bir etken olarak düşünülmektedir. Özellikle gelir düzeyi yüksek ailelerin, çocuklarının eğitimi için tercih ettikleri birçok özel okulun kültür-sanat aktiviteleri oluşturması ve müzik kulübü içerisinde çalgı eğitimi vermesinden ötürü, öğrencilerin çalgıyla tanışma yaşlarının geçmiş yıllara göre daha erken yaşlara çekilme olanağı oluşmuştur. Yaygın ve örgün eğitim veren kurumlarda, çocuklarını sanat eğitimi konusunda yönlendiren ailelerin kız çocuklarını, ağırlıklı olarak bale, piyano ve keman eğitimine yönlendirdikleri söylenebilir. Bireysel çalgı eğitiminde tercih edilen popüler çalgılardan biri klasik gitardır. Bu üç çalgı arasında, klasik gitarın keman ve piyanoya oranla daha çok fiziki kuvvet gerektiren bir çalgı olduğu söylenebilir. Dolayısıyla küçük yaşta klasik gitar eğitimine başlayan kız öğrenciler başta olmak üzere, genel anlamda klasik gitar eğitimi sürecinde karşılaşılabilecek bu tip zorluklar, öğrencilerin klasik gitar performanslarını ve performans öz-yeterlik inanç düzeylerini olumsuz yönde etkileyebilir.

Ülkemizde çalgı performansı, genel hatlarıyla erkeklerin daha baskın şekilde gerçekleştirdiği bir eylemdir. Popüler müzik içerisinde kullanım oranı oldukça yüksek bir çalgı olan klasik gitar, erkeklerin toplumda popüler bir kimlik kazanma ve oluşturma isteklilikleri noktasında daha etkili olabilir. Okul ve eğitim çatısı dışında, kızların ve erkeklerin çalgılarıyla performans sergileme ortamlarında, erkekler arasında müzik grubu oluşturup birlikte müzik yapma, bir müzik grubuna dahil olarak sahne performansları gerçekleştirme gibi eylemlerin, daha fazla olduğu söylenebilir. Genel olarak ailelerin erkek çocuklara, kız çocuklara nazaran ev dışında vakit geçirme, seyahat etme vb. durumlar açısından daha esnek davranışlar sergilemesi, performans olanakları bakımından avantaj olarak görülebilir. Bu gibi örnekler düşünüldüğünde, erkeklerin çalgılarıyla performans olanakları kadınlara göre daha fazla çeşitlilik gösterebilir, onları motive edebilir ve öz-yeterlik inançlarını yükseltebilir.

Araştırma sonuçlarında, kendini yetersiz görme ve psikolojik göstergeler alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunması, öğrencilerin eğitim hayatlarının devam ediyor olmaları ve kendilerini konuyla ilgili geliştirebilecek imkanlara, erkeklerle eşit şartlarda sahip olmaları kaynaklı olabilir.

Bu araştırma sonuçlarıyla benzerlik gösteren Özmenteş (2014) tarafından yapılan çalışmada, lise ve üniversite düzeyinde mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin, müzik öz-yeterlikleri ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, erkek öğrencilerin öz-yeterlik inanç düzeylerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirtilmiş, erkek öğrencilerin öz-yeterlik inançlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ve farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı bu sonucun sebebini, araştırmanın yapıldığı şehir olan Antalya'nın turizm ve eğlence sektörü bakımından gelişmiş bir yer olması ve bu nedenle erkeklerin, kızlara göre daha fazla sahne deneyimi imkanına sahip olması şeklinde belirtmiştir.

Araştırma sonuçlarının benzerlik gösterdiği bir diğer araştırmada, Erdoğan (2013), bireysel çalgısıyla canlı müzik yapan ve yapamayan müzik öğretmenleri adaylarının başarı durumlarının, cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı durumunu araştırmıştır. Araştırma sonucunda, çalgısıyla canlı müzik yapan ve yapmayan müzik öğretmenleri adaylarının, cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmış, çalgısıyla canlı müzik yapan erkek öğrencilerin, kız öğrencilerden daha fazla sayıda olduğu belirtilmiştir. Araştırmacı, canlı müzik etkinliklerinin öğrencilerin performans konusundaki heyecan faktörünü azaltacağını, sosyal yaşamları içerisinde daha katılımcı bir rol edinmelerini sağlayacağını ifade etmiştir.

2. Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?

Çalışmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı ölçeği (*toplam ve tüm alt boyutlarıyla*) puan ortalamalarının, mezun olunan lise türü değişkenine göre değişip değişmediğini saptamak amacıyla yapılan istatistiksel işlemlere göre, grupların sıra ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgu, katılımcıların çalgı performansı öz-yeterlik inancı düzeylerinin mezun oldukları lise türüne göre farklılaşmadığını göstermektedir. Güzel sanatlar liseleri ile diğer liselerden mezun olan öğrencilerin puanlarının birbirine yakın olması, öz-yeterlik inancı düzeylerinin benzer olabileceğini düşündürmektedir.

Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğrencilerin, 4 yıl boyunca MİÖY, piyano, koro, bireysel çalgı gibi derslerle ilgili eğitim gördükleri göze alındığında, üniversite döneminde bu derslerle tanışan öğrencilere göre avantajlı oldukları düşünülmektedir. Fakat araştırma sonucunda, öğrencilerin mezun olunan lise türü değişkenine göre çalgı performansı öz-yeterlik inançlarında herhangi bir farklılık bulunmaması ve GSL mezunu öğrencilerin öz-yeterlik inançlarının farklılık yaratmaması dikkat çekmektedir. 4 yıl boyunca bireysel çalgı eğitiminin gerçekleştirildiği GSL kurumlarında, öğrencilerin bireysel çalgılarıyla ilgili tutumları ile öğretmenlerinin eğitimde uyguladıkları yöntem ve haftalık ders programındaki bireysel çalgı eğitimi ders saati açısından, problem içeren durumlar olabileceği düşünülmektedir. Araştırma sonucunda ulaşılan bu sonuç, şaşırtıcı bulunmuş, öğretmenler ve öğrenciler için ayrıca bir önem teşkil etmesi gereken bireysel çalgı eğitimi derslerinin verimliliği konusunda düşündürücü bir tablo ortaya çıkarmıştır.

Milli (2015) tarafından yapılan araştırmada, mezun olunan lise türü değişkeni ile ilgili elde edilen bulgular, bu araştırmada elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Milli (2015)'nin müzik öğretmenliği öğrencilerinin müzik yeteneğine yönelik öz-yeterlik düzeylerinin, mezun olunan lise türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı durumunu incelediği araştırmada, müzik öğretmenliği öğrencilerinin müzik yeteneğine yönelik öz-yeterlik düzeylerinin, mezun olunan lise türü değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmış, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırmacı lise öğrenimi süresince ağırlıklı olarak müzik eğitimi alan Güzel Sanatlar Lisesi mezunu öğrencilerin müzik yeteneği öz-yeterlik düzeylerinin, diğer lise mezunu öğrencilerine göre daha yüksek çıkmasının beklenildiğini belirtmiş ve ortaya çıkan bu sonucun Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin konuyla ilgili problemleri olduğu kanısı oluşturduğunu ifade etmiştir.

Araştırma sonuçlarının benzerlik gösterdiği bir diğer araştırmada Esin Yürüdü (2014), müzik öğretmenleri adaylarının öz-yeterlik düzeylerinin, mezun olduğu okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı durumunu incelemiştir. Araştırma sonucunda, müzik öğretmenleri adaylarının öz-yeterlik düzeylerinin, mezun olunan okul türü değişkenine göre farklılaşmadığı belirlenmiş, öğrencilerin öz-yeterlik düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırmacı, öğrencilerin müzik yeteneği öz-yeterlik düzeylerini yükseltebilecek etkinliklerin, sistemli bir şekilde uygulanmasını önermiştir.

3. Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelere göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın alt amacı olan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı puan ortalamalarının, öğrenim görülen üniversite değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlemek için yapılan analizlere göre;

• “Kendini yetersiz görme” alt boyut puan ortalamalarının öğrenim görülen üniversiteye göre anlamlı düzeyde değiştiğini göstermektedir.

• Bu farkın;

a) Ü1’de öğrenim görenler ile Ü6’da öğrenim görenler arasında Ü1’de öğrenim görenler lehine,

b) Ü2’de öğrenim görenler ile Ü6’da öğrenim görenler arasında Ü2’de öğrenim görenler lehine,

c) Ü3’te öğrenim görenler ile Ü6’da öğrenim görenler arasında Ü3’te öğrenim görenler lehine,

d) Ü4’te öğrenim görenler ile Ü6’da öğrenim görenler arasında Ü4’te öğrenim görenler lehine,

e) Ü5’te öğrenim görenler ile Ü6’da öğrenim görenler arasında Ü5’te öğrenim görenler lehine olduğu belirlenmiştir.

• Tüm bu bulgulara göre Ü6’da öğrenim görenlerin kendini yetersiz görme puanları diğer üniversitelerde öğrenim görenlerden daha yüksektir.

Yapılan analizlere göre öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı toplam ve “kendini yeterli görme” ile “psikolojik belirtiler” alt boyut puan ortalamalarının öğrenim görülen üniversite değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır.

Öğrenim görülen üniversiteler ve üniversitelerin bulunduğu şehirler, eğitim dokümanlarının çeşitliliği ve ulaşılabilirliği, düzenlenen konserler, masterclass eğitimleri gibi öğrencilerin gelişim ihtiyacını karşılayabilecek, tetikleyebilecek ve onları öğrenmeye motive edecek olanaklara sahip olması açısından önemli görülmektedir. Araştırmanın kapsadığı üniversitelerin bulunduğu şehirler göz önüne alındığında, diğer üniversitelerin ve buldukları şehirlerin, sosyal, kültürel ve ekonomik olarak Ü6’nın bulunduğu şehre göre klasik gitar eğitimi ve performansı açısından daha fazla imkanlara ve olanaklara sahip oldukları düşünülmektedir. Ayrıca üniversitelerde bulunan öğretmen ve öğrenci sayıları da alınan eğitimi ve öğrencinin eğitim sürecini etkileyecek bir unsur olarak göz önünde bulundurulmaktadır. Araştırma kapsamındaki üniversiteler arasında, en fazla klasik gitar öğrencisine sahip olan üniversite Ü6’dır. Bu gibi nedenlerden dolayı, Ü6’da öğrenim gören öğrencilerin, diğer üniversitelerde öğrenim gören öğrencilere göre kendini yetersiz görme puanlarının daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Toplam, kendini yeterli görme ve psikolojik belirtiler alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmaması, öğrencilerin eğitim hayatlarına devam ediyor olmaları ve kendilerini konuyla ilgili geliştirebilecek imkanlara sahip olmaları kaynaklı olabilir.

Önder (2014) tarafından yapılan araştırma sonuçları, bu araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Önder (2014) araştırmasında, öğrencilerin öz-yeterlik düzeyleri ve tutum ölçeği puanlarının, öğrenim görülen üniversite değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı durumunu incelemiştir. Araştırmaya katılan, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi müzik bölümü öğrencilerinin tutum ölçeği puanlarının ve öz-yeterlik düzeylerinin, öz-yeterlik toplam puanları ve gereklilik alt boyutlarında, üniversite değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda, Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin öz-yeterlik toplam puanlarının, diğer üniversitelerde öğrenim gören öğrencilere göre daha düşük olduğu tespit edilmiş, nedenin Kocaeli Üniversitesi klasik gitar öğrenci sayısının, diğer üniversitelerde öğrenim gören öğrenci sayılarına göre daha az olmasından veya üniversitenin güzel sanatlar fakültesi olmasından kaynaklı olabileceği ifade edilmiştir.

Araştırma sonuçlarının benzerlik gösterdiği bir diğer çalışmada Tepe (2010) müzik öğretmeni adaylarının genel yeterlik düzeylerinin, öğrenim görülen üniversite değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin genel yeterlik düzeylerinin öğrenim gördüğü üniversite değişkenine göre anlamlı derecede farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Marmara Üniversitesi öğrencilerinin genel yeterlik düzeylerinin, Gazi Üniversitesi öğrencilerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiş, bunun nedeninin üniversitelerde eğitim veren öğretim elemanlarının mesleki özellikleri arasındaki farklılıktan olabileceği ifade edilmiştir.

4. Öğrencilerin devam etmekte oldukları sınıfa göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?

Araştırmanın bir diğer amacı olan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı puan ortalamalarının, sınıf değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlemek için yapılan analizlere göre;

• “Psikolojik belirtiler” alt boyut puan ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür. Bu farkın kaynağını görmek için yapılan analizlere göre farkların; 1. sınıflar ile 2. sınıflar

arasında 1. sınıflar lehine olduğu görülmüştür. Bu bulguya göre 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin “psikolojik göstergeler” alt boyut puanları 2. sınıfta öğrenim gören öğrencilerinkinden anlamlı düzeyde daha yüksektir. Başka bir ifadeyle 1. sınıf öğrencileri daha fazla olumsuz psikolojik göstergelere sahiptir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı ölçeği toplam ve “kendini yeterli görme” ile “kendini yetersiz görme” alt boyut puan ortalamalarında, sınıf düzeyi değişkenine göre fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere göre; grupların sıra ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin, yeni bir eğitim-öğretim ortamında bulunuyor olmaları, bu sonucun başlıca nedeni olarak görülmektedir. Özellikle öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversite yaşadıkları şehirde değilse, yaptıkları şehir değişikliği, eğitim sürecinin verimliliği açısından ilk zamanlarda birtakım problemlere sebep olabilir. Bu noktada 1.sınıf öğrencilerinin 2. sınıf öğrencilerine göre daha fazla olumsuz psikolojik göstergeye sahip olmalarında; yeni bir hayat düzeni oluşturma ve sosyal çevreye uyum sağlama çabalarından, adaptasyonu ve dikkati verilen eğitime yoğunlaşmayabilmelerinden, eğitimlerine yeni tanıştıkları öğretmenlerle ve yeni yöntemlerle devam etmelerinden, eğitim ortamında çekingen bir yaklaşım sergileyebilmelerinden ve benzeri durumlarından kaynaklanabilecek olası etkenlerin etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin 1. sınıf öğrencilerine benzer puanlara sahip olmaları, sınıf seviyesi yükseldikçe mesleki kaygının artabileceği düşüncesini akla getirmektedir.

Toplam, kendini yeterli görme ve kendini yetersiz görme alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamasının, her iki sınıftaki öğrencilerin eğitim hayatlarının devam ediyor olmasıyla ve kendilerini konuyla ilgili geliştirebilecek imkanlara eşit şartlarda sahip olmalarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Konuyla ilgili farklı gruplarla farklı çalışmaların yapılması, kesin fikirlerin oluşmasında etkili olabilir.

Araştırma sonuçlarından farklı bulgulara ulaşan Kurtuldu (2017) araştırmasında, 1., 2., 3. ve 4. sınıf müzik öğretmenliği öğrencilerinin öz-yeterlik düzeylerinin, sınıf değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı durumunu incelemiştir. Araştırma sonucunda sınıf değişkeninin, müzik öğretmenliği öğrencilerinin öz-yeterlik algıları üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmış, yapılan ölçümlerde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Araştırma sonuçlarının farklılık gösterdiği bir diğer araştırmada Mentiş (2017), sınıf öğretmenliği öğrencilerinin müzik öğretimi öz-yeterlik düzeylerinin, sınıf değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı durumunu incelemiştir. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının sınıf değişkeni ve müzik öğretimi öz-yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

5. Öğrencilerin klasik gitara başlama yaşlarına göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?

Araştırmanın bir diğer alt amacı olan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inançlarının klasik gitara başlama yaşı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgili analiz sonuçlarına bakıldığında;

- “Kendini yeterli görme” alt boyut puan ortalamalarının klasik gitara başlama yaşına göre anlamlı düzeyde değiştiği belirlenmiştir. Bu farkın kaynağını görmek için yapılan analiz sonuçlarına bakıldığında farkların, klasik gitara 14-16 yaş arasında başlayanlar ile 17-19 yaş arasında başlayanlar arasında 14-16 yaş arasında başlayanlar lehine bir sonuç ortaya koyduğu görülmüştür.

- Klasik gitara 20 yaş ve sonrasında başlayanlar ile 17-19 yaş arasında başlayanlar arasında ise 20 yaş ve sonrasında başlayanlar lehine olduğu belirlenmiştir. Özetle, klasik gitara 17-19 yaş arasında başlayanların kendini yeterli görme puanları, hem 14-16 yaş arasında hem de 20 yaş ve sonrasında gitara başlayanlardan daha düşüktür.

- Aynı tablo incelendiğinde öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı toplam puan ortalamalarının da klasik gitara başlama yaşına göre anlamlı düzeyde değiştiği saptanmıştır. Yapılan istatistiksel işlemlerin sonuçlarına bakıldığında farkların, klasik gitara 14-16 yaş arasında başlayanlar ile 17-19 yaş arasında başlayanlar arasında 14-16 yaş arasında başlayanlar lehine çıktığı görülmüştür. Klasik gitara 20 yaş ve sonrasında başlayanlar ile 17-19 yaş arasında başlayanlar arasında ise 20 yaş ve sonrasında başlayanlar lehine olduğu görülmüştür.

Bu bulgulardan elde edilen sonuca göre klasik gitara 17-19 yaş arasında başlayanların toplam çalgı performansı öz-yeterlik inançları hem 14-16 yaş arasında hem de 20 yaş ve sonrasında gitara başlayanlardan daha düşüktür.

- Yapılan analizlere göre öğrencilerin “kendini yetersiz görme” ve “psikolojik belirtiler” alt boyut puan ortalamalarının klasik gitara başlama yaşına göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

14-16 yaş arasında klasik gitara başlayan bireylerin, eğitim sürecinin verimliliğine katkı sağlayabilecek güdülenme ve olanaklar açısından, 17-19 yaş, 20 ve üzeri yaş grubunda klasik gitara başlayan bireylere göre daha avantajlı oldukları düşünülmektedir. 14-16 yaş grubunun lehine bir sonuç çıkmasına etki eden faktörler şu şekilde sıralanabilir:

- a) Çalgıyla daha erken yaşta tanışmak,
- b) Eğitim hayatına güzel sanatlar lisesinde devam etme tercih şansı,
- c) Lise hayatına yeni adım atmak,
- d) Sosyal konumda farklılık edinme güdüsü,
- e) Hobi edinme ihtiyacı,
- f) Sempati duyulan ya da idol alınan müzisyenlerin varlığı,
- g) Aile yönlendirmesi ve desteği,
- h) Algıların ve kaygıların 17-19 yaş grubunda ve 20 ve üzeri yaşlara göre daha sade oluşu,
- i) Çalgı çalmak için gerekli olan vakti yaratabilme.

17-19 yaş arası klasik gitara başlayan bireylerin, üniversiteye hazırlık ya da üniversiteye yeni başladıkları bir dönemde oldukları düşünüldüğünde, maddi imkanlara göre üniversiteye hazırlanmak için ek olarak aldıkları diğer dersler, öğrenim gördükleri okullarda sorumlu oldukları derslerin yoğunluğu, gelecek kaygıları ve kariyer beklentileri çalgı eğitimi konusunda dikkati ve konsantrasyonu bölebilecek önemli etkenler olarak görülmektedir. Bu etkenler sebebiyle, 17-19 yaş grubunun, çalgı çalma ve çalışma zamanını sınırlandırabilecek bir eğitim dönemi geçirdiği ve söz konusu etkenlerin, çalgı çalma ya da çalışma istekliliklerini bastırabileceği düşünülmektedir. Bu süreçte 17-19 yaş grubunun, lise eğitim-öğretim hayatının bitiş, üniversite eğitim-öğretim hayatının başlangıç dönemine denk gelmesinin, çalgılarıyla ilgili geçirilecek zamanlarının azalmasına sebep olabileceği düşünülebilir, bireyler algı ve ilgi dağınıklığı sıkıntısı yaşayabilirler. Özellikle üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversite başka bir şehirde ise, yeni bir şehirde yeni bir hayat düzeni oluşturma çabası ve yeni bir eğitim-öğretim ortamında yaşanabilecek uyum sorunu, onları çalgılarıyla ilgili etkinliklerden uzaklaştırabilir ya da alınan eğitime yoğunlaşma konusunda engel yaratabilir. Yaşanabilecek bu gibi durumlar, 14-16 yaş grubu ile 20 yaş ve sonrasında klasik gitara başlayanlara göre, daha disiplinsiz bir çalışma düzeni ve daha verimsiz bir klasik gitar eğitimine sebep olabileceği için, 17-19 yaş grubunun klasik gitar performansı öz-yeterlik inanç durumu üzerinde olumsuz etkiler gösterebilir.

Klasik gitar eğitimine 20 yaş ve sonrasında başlayanların, 17-19 yaş grubu arası klasik gitara başlayanlara göre, ne istediğini bilir bir yaklaşımla eğitimlerini sürdürdükleri düşünülmektedir. 20 yaş ve sonrasında klasik gitar eğitimine başlayanlar lehine bir sonuç çıkmasına etki eden faktörler şu şekilde sıralanabilir:

- a) Klasik gitar eğitimini üniversitelerde akademik ve profesyonel düzeyde sürdürmek,
- b) 17-19 yaş grubuna göre daha disiplinli bir eğitim ortamında bulunmak,
- c) Psikolojik ve fizyolojik açıdan 17-19 yaş grubuna göre kendinin daha fazla farkında olmak,
- d) 17-19 yaş grubuna göre hazırbulunuşluk seviyesi bakımından, klasik gitar eğitimi ve klasik gitar performansına daha elverişli durumda olmak.

20 yaş ve sonrası klasik gitara başlayanların, 14-16 yaş grubunda klasik gitara başlayanlara göre daha düşük öz-yeterlik inancına sahip olmalarında, klasik gitarla daha geç tanışmaları, mesleki kaygılarının daha fazla olması, hayat şartları ve sorumlulukların 14-16 yaş grubuna göre daha ağır olması gibi sebeplerin etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırmada kendini yetersiz görme ve psikolojik göstergeler alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmaması, öğrencilerin eğitim hayatlarına devam ediyor olmaları ve kendilerini konuyla ilgili geliştirebilecek imkanlara eşit şartlarda sahip olmaları kaynaklı olabilir. İlgili diğer araştırmalarda da görüldüğü üzere, çalgı eğitimine erken yaşta başlamak, çalgı eğitiminin verimliliği ve bununla bağlantılı olarak çalgı performansı öz-yeterlik inancının yüksek oluşu gibi birçok konuda bireye avantaj sağlamaktadır.

Özdemir ve Yöndem (2011) tarafından yapılan araştırmada, klasik gitara başlama yaşı değişkeni ile ilgili elde edilen bulgular, bu araştırmada elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Özdemir ve Yöndem (2011) tarafından yapılan araştırmada, müzik öğretmenliği gitar öğrencilerinin, genel akademik başarı durumları ve çalgı derslerinin, klasik gitara başlama yaşı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı durumunu incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin çalgı alan dersleri başarı durumlarının, klasik gitara başlama yaşı değişkenine göre anlamlı derecede farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacılar, gitara başlayan 9-15 yaş grubu öğrencilerin, 16-20 ve 21-30 yaş gruplarındaki öğrencilere göre daha başarılı olduklarını belirtmiştir.

Pirlibeyoğlu (2015) tarafından yapılan bir diğer araştırmada, piyanoya başlama yaşı değişkeni ile ilgili elde edilen bulgular, bu araştırmada elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Pirlibeyoğlu (2015) araştırmasında, 3. ve 4. sınıf müzik öğretmenliği öğrencilerinin, piyano performansı öz-yeterlik algılarının, piyanoya başlama yaşı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı durumunu incelemiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin piyano performansı öz-yeterlik algılarının piyanoya başlama yaşı değişkenine göre anlamlı derecede farklılaştığı bilgisine ulaşılmıştır. Araştırmacı tarafından, 9-13 yaş aralığı ile 18-22 yaş aralığında piyanoya başlayan öğrenciler arasındaki farkın 9-13 yaş aralığında başlayan öğrenciler lehine olduğu belirtilmiştir. Bunun sebebi olarak, piyanoya erken yaşta başlamanın önemine dikkat çekilmiş, 18 yaşından sonra piyanoya başlayan öğrencilerin güzel sanatlar liseleri mezunu öğrencilerin yanında kendilerini yetersiz hissedebileceği ifade edilmiştir.

6. Öğrencilerin günlük klasik gitar çalışma sürelerine göre klasik gitar performansı öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark var mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı puan ortalamalarının, günlük gitar çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan istatistiksel analizlere göre;

- “Kendini yeterli görme” alt boyut puan ortalamalarının günlük klasik gitar çalışma süresine göre anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür.

- Bu farkın;

- a) Günlük 1 saat klasik gitar çalışanlar ile günlük 2 saat çalışanlar arasında 2 saat çalışanlar lehine,

- b) Günlük 1 saat çalışanlar ile günlük 2 saatten fazla çalışanlar arasında 2 saatten fazla çalışanlar lehine olduğu belirlenmiştir.

- Bu bulgulara göre günlük 1 saat klasik gitar çalışanların kendini yeterli görme puanları hem 2 saat hem de 2 saatten fazla çalışanlardan daha düşüktür.

- Aynı sonuçlara göre; katılımcıların “kendini yetersiz görme” alt boyut puan ortalamalarının da günlük klasik gitar çalışma süresine göre anlamlı düzeyde değiştiği belirlenmiştir

- Bu bulgulara göre günlük 1 saat klasik gitar çalışanların kendini yetersiz görme puanları 2 saatten fazla çalışanlardan daha yüksektir.

- Ayrıca, öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inancı toplam puan ortalamalarının da günlük klasik gitar çalışma süresi değişkenine göre farklılaştığı görülmüştür.

- Bu farkın;

- a) Günlük 1 saat çalışanlar ile günlük 2 saat çalışanlar arasında, 2 saat çalışanlar lehine,

- b) Günlük 1 saatten az çalışanlar ile günlük 2 saatten fazla çalışanlar arasında 2 saatten fazla çalışanlar lehine,

- c) Günlük 1 saat çalışanlar ile günlük 2 saatten fazla çalışanlar arasında 2 saatten fazla çalışanlar lehine olduğu belirlenmiştir.

- Bu bulgulara göre günlük 2 saatten fazla klasik gitar çalışanların toplam performans öz-yeterlik puanları hem 1 saatten az hem de 1 saat çalışanlardan daha yüksek olarak bulunmuştur.

Geliştirilmesi amaçlanan her beceride olduğu gibi, bireylerin sahip oldukları beceri düzeylerini yükseltmek ve o beceri konusunda kendilerini yeterli görmelerini sağlamak açısından günlük çalışma süresinin miktarı önemlidir. Özellikle teoriden çok pratiğe dayalı olan çalgı eğitimi ve çalgı performansı konusunda, yapılan günlük çalışmalara ayrılan süre, çalgı performansına olumlu ya da olumsuz yansımalar gerçekleştirir ve bireylerin çalgı performansı öz-yeterlik inançlarını doğru oranda etkiler. Dolayısıyla, kendini yeterli ya da yetersiz görme durumunun ve öz-yeterlik inancının yüksek ya da düşük oluşunun, günlük çalışma süresinin miktarına göre değiştiği düşünülebilir. Araştırma sonuçlarında, günlük klasik gitar çalışma süresi 1 saatten az ve 1 saat olan bireylerin, çalgılarına ayırdıkları sürenin 2 saat ve 2 saatten fazla olan bireylere göre, yetersiz olduğu ve performanslarına daha az katkı sağladığı söylenebilir. Bunun sonucu olarak, günlük çalışma süresi 1 saatten az ve 1 saat olan bireylerin klasik gitar performansı öz-yeterlik inançlarının, 2 saat ve 2 saatten fazla olan bireylere göre düşük olduğu ve kendilerini yeterli görmedikleri düşünülebilir.

Gün (2014) tarafından yapılan araştırmada, günlük çalışma süresi değişkeni ile ilgili elde edilen bulgular, bu araştırmada elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Gün (2014) araştırmasında, müzik öğretmenliği öğrencilerinin günlük piyano çalışma süresi değişkeni ile piyano performansı öz-yeterlikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, öğretmen adaylarının piyano performansı öz-yeterlik düzeylerinin, günlük piyano çalışma süresi değişkenine göre anlamlı düzeyde

farklılaştığı sonucuna ulaşılmış, günlük 2 saatten fazla piyano çalışan öğrencilerin piyano performansı öz-yeterliklerinin, 1-2 saat ve 1 saatten az çalışan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarının benzerlik gösterdiği bir diğer araştırmada Babacan ve Babacan (2017), müzik öğretmenliği öğrencilerinin günlük piyano çalışma süresi değişkeni ile piyano performansı öz-yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin piyano performansı öz-yeterlik düzeylerinin, günlük piyano çalışma süresi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmış, günlük 2 saatten fazla piyano çalışan öğrencilerin piyano performansı öz-yeterlik düzeylerinin, 1-2 saat ve 1 saatten az çalışan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Kadın öğrencilere, bireysel çalgı ile performans yapmak konusunda motivasyonlarını yükseltmek adına, seviyelerine uygun eserlerle dinletti ve konserlerde daha fazla şans verilebilir ve klasik gitar performansı öz-yeterlik inanç düzeylerini geliştirmek adına, bireysel çalgı derslerinde ödev kontrolü işleyişinden ziyade, performans sergilemeye odaklı bir eğitim anlayışı geliştirilebilir.

2. Üniversitelerdeki klasik gitar öğretim elemanları ile Güzel Sanatlar Liseleri klasik gitar öğretmenleri arasında, eğitimde kullanılan metotlar ve yöntemlerle ilgili bilgi paylaşımları yapılabilir.

3. Farklı üniversitelerde görevli olan klasik gitar öğretim elemanları, öğrenci başarı profilleri ve uygulanan öğretim yöntemleri ile ilgili görüşmeler ve konferanslar gerçekleştirilebilir.

4. 1. sınıf öğrencilerinin olumsuz psikolojik göstergelere sahip olmalarını engellemek adına, hem öğrenim gördükleri üniversite ile hem de bireysel çalgıları ve bireysel çalgı dersleri ile ilgili oryantasyon çalışmaları yapılabilir.

5. Klasik gitar öğrencilerinin günlük klasik gitar çalışma sürelerini arttırmak amacıyla, çalışma süresinin verimli kullanımı ile ilgili bilgilendirmelere daha fazla ağırlık verilebilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma yönteminden farklı olarak, klasik gitar öğrencilerinin klasik gitar performansı öz-yeterlik düzeylerini tespit etmek adına, daha geniş bir örneklem grubu belirlenerek, farklı bulgular ve daha genellenebilir sonuçlar elde etmek için deneysel bir çalışma yapılabilir.

2. Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında gerçekleştirilen bu araştırma, diğer mesleki eğitim veren kurumlardaki klasik gitar öğrencileri üzerine uygulanabilir.

3. Bireysel çalgı performansı öz-yeterlik inancını, klasik gitar branşında ölçmek adına ölçek geliştirme çalışmaları yapılabilir.

4. Bireysel çalgı performansı öz-yeterlik inancı konusunda, farklı bireysel çalgılar üzerine araştırmalar yapılabilir.

5. Müzik öğretmenliği öğrencilerinin bireysel çalgı performansı öz-yeterlik inançları ile akademik başarıları arasındaki ilişkileri incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Babacan, E. ve Babacan M. D. (2017). Müzik öğretmeni adaylarının piyano performansı öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *İdil Dergisi*, 6(32), 1299-1318.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. NJ: Prentice Hall
- Bandura, A. (1986). *Social Foundation of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1993). Percieved Self efficiency in Cognitive Development and Functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117-148.
- Bartel, L & Cameron, L (2002). *Self-efficacy in teachers teaching music*, the Conference of the American Education Research Association: New Orleans.
- Coşkun Ş, G. (2017). *Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin öz-etkililik-yeterlik açısından değerlendirilmesi*. Muğla: 2. Uluslararası Çağdaş Eğitim Araştırmaları Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı.
- Ekinci, H. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının solo sahne performansına ilişkin özgüven algılarının bazı değişkenler bakımından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Elmas, Y. (1994). *Sorularla gitar*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

- Erdoğan, G. (2013). *Bireysel çalgısıyla canlı müzik yapan ve yapmayan müzik bölümü öğrencilerinin çalgılarındaki başarı durumları*. Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Esin Yürüdü, F. (2014). *Müzik öğretmeni adaylarının üstbilişsel farkındalıkları ile öz-yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Tokat: GaziOsmanPaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Girgin, D. (2015). Çalgı performansı öz-yeterlik inancı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik analizi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (38), 107-114.
- Gün, E. (2014). *Piyano performansı öz yeterlilik ölçeğinin geliştirilmesi ve uygulanması*. Doktora Tezi, Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*, (19. baskı), Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaya, Z. (2016). Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin koro dersine yönelik tutum, öz-yeterlik algısı ev akademik başarılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Current Research in Education*, 2(1). <http://dx.DOI:10.21764/maeuefd.782252>
- Kurtuldu, M. K. (2017). Piyano öğrencilerinin öz yeterlik düzeyleri ile piyano dersi başarılarının karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(1), 67-78.
- McCormick, J. & McPherson, G. (2003). The role of self-efficacy in a musical performance examination: An exploratory structural equation analysis. *Psychology of Music*, 31(1).
- Mentiş K, A. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 297-320.
- Milli, S. (2015). Müzik öğretmeni adaylarının genel özyeterlik ve müzik yeteneğine yönelik özyeterlik algılarının incelenmesi. *International Journal of Social Science*, (41), 417-431.
- Önder, Y. (2014). *Mesleki müzik eğitimi alan üniversite öğrencilerinin deşifre becerilerine ilişkin öz yeterlilik algıları ve tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdemir, M. ve Yöndem, S. (2011). Müzik öğretmeni adayları gitar öğrencilerinin çalgı alan dersleri ve genel akademik başarı durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (33).
- Özmenteş, G. (2014). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müzik özyeterlilikleri, benlik saygıları ve bireysel özellikleri arasındaki ilişkiler. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 138-152.
- Pajares, F. (1996). Self-efficacy beliefs in academic settings. *Review of Educational Research*, 66(4), 543-578
- Pirlibeyoğlu, B. (2015). Müzik eğitimi anabilim dalı 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin piyano performansı öz yeterlik algıları ile piyano öğretim elemanlarının öğrencilerin piyano performansı hakkındaki görüşleri (*Ege bölgesi örneği*), *Yüksek Lisans Tezi*, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ritchie, L. & Williamon, A. (2007). Measuring self-efficacy in music. In *Proceedings of the International Symposium on Performance Science*.
- Schunk, D. H. (1995). Self-efficacy, Motivation, and Performance. *Journal of Applied Sport Psychology*, 7(2), 112-137.
- Şeker, S. S. (2014). Müzik öğretmeni adaylarının akademik öz-yeterlik düzeyleri ile çalgı çalışmaya ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Fine Arts*, 9(3).
- Tepe, S. (2010). *Müzik öğretmenliği programında bireysel çalgı eğitimi-gitar öğrencilerinin mesleki yeterlik algılarının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tokinan, B. Ö. (2014). Öğretmen adaylarının müzik performans kaygılarının bireysel özellikler bakımından incelenmesi. *Fine Arts*, 9(2).
- Yağcı, U. ve Aksoy, V. (2015). Müzik öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlilikleriyle öğretmenlik öz-yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(33).
- Yenice, N. (2012). Öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39).
- Yokuş, T. (2009). *Gitar eğitiminde üstbilişsel becerilerin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin performans başarısına etkisi*. Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yokuş, T. (2014). Müzik öğretmeni adaylarının eğitime-öğretme öz-yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 2(2).
- Zelenak, M. S. (2011). *Self-efficacy in music performance: Measuring the sources among secondary school music students*, Unpublished Doctoral Thesis, University of South Florida, Tampa, Florida.